Mitropolitul Miron Romanul – model de mărturisitor al dreptei credinţe pentru ierarhii actuali

După moartea mitropolitului Şaguna viaţa bisericească a românilor ortodocşi din Transilvania a fost deosebit de grea. Pe de o parte, ierarhia şi poporul de rând se confruntau cu lipsa acută a posibilităţilor materiale, iar pe de alta cu acţiunile de maghiarizare forţată, tot mai intense ale statului dualist Austro-Ungaria, înfiinţat în 1867, în cadrul căruia erau înglobate Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureşul, care şi-au pierdut astfel orice formă de autonomie.

Într-un astfel de climat geo-politic, amplificat şi de disputele interne dintre activişti şi pasivişti[1], preia Miron Romanul, în 1874, destinele Mitropoliei Transilvaniei, după un stagiu de câteva luni în scaunul de episcop al Aradului.

Mitropolitul Miron s-a născut la 23 august 1828 în satul Mizieş, Bihor, din părinţii Roman Gheorghe şi Ana (născută Solomie). La botez a primit numele de Moise. A urmat studii gimnaziale la Beiuş, de filosofie la Oradea, iar în 1846, teologia la Arad. În 1849 va fi angrenat în aparatul administrativ al Episcopiei Aradului, unde va funcţiona mai întâi ca vicenotar iar apoi ca notar consistorial. A fost tuns în monahism în anul 1857 la mănăstirea Hodoş-Bodrog, fiind deja profesor la Institutul teologic din Arad. Tot în 1857 a fost hirotonit ierodiacon, în 1858 protodiacon, în 1862 singhel şi în 1864 protosinghel. Tot cam din această perioadă începe colaborarea la diferite reviste: *Concordia*, *Telegraful român*, *Albina*, *Federaţiunea* ş. a. În 1868, mitropolitul Andrei i-a încredinţat misiunea de a reprezenta interesele confesionale într-o anchetă ordonată de guvern pentru organizarea şcolilor poporale, misiune de care s-a achitat onorabil.

În 1869 a fost ales deputat dietal şi a fost numit inspector general şcolar în judeţul Caraş-Severin. În 1870 a fost ales vicar episcopal şi preşedinte al Consistoriului din Oradea, care pe vremea aceea nu avea episcopie, ci doar un vicariat dependent de episcopia de la Arad. În 1871 a fost înălţat la rangul de arhimandrit, iar în 1873 a fost ales episcop de Arad, unde a fost instalat la 3 februarie 1874. În acelaşi an academia teologică din Cernăuţi i-a acordat titlul de *doctor honoris causa* în teologie.

La 21 noiembrie/3 decembrie 1873 Congresul naţional bisericesc l-a ales arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria. I s-a acordat în acelaşi timp titlul de „Consilier intim” şi „Excelenţă”.

În 1888, la 29 august, mitropolitul Miron Romanul sfinţeşte biserica din satul natal Mizieş, înălţaţă din osârdia fratelui său Daniel Roman, jude comunal, şi a preotului paroh Mihai Blaga, ajutaţi îndeaproape şi de învăţătorul Nicolae Ciavici. Actul sfinţirii s-a făcut cu mare strălucire. Au slujit mitropolitul Miron, episcopul Ioan Meţianu de la Arad, mulţi protopopi şi preoţi în faţa unei mulţimi de credincioşi neobişnuit de mare, adunaţi din toată Ţara Beiuşului.

Începutul arhipăstoririi lui Miron Romanul la Sibiu a stat sub semnul unei sărăcii crunte. Pe vremea lui Şaguna statul dădea mitropolitului o subvenţie de 8000 de coroane, dar lui nu i s-a dat nimic. În situaţia în care avea cheltuieli cu întreţinerea personalului de serviciu, cu masa, cu potcovitul cailor, cu plata vizitiilor, cu grădinarul ş.a., a fost nevoit să se adreseze în numeroase rânduri guvernului şi chiar împăratului de la Viena pentru a ieşi din starea umilitoare în care se afla, mai ales că ceilalţi ”episcopi” conducători de culte primeau la timp astfel de subvenţii. Din cauza amânărilor repetate şi a unor sume infime, insuficiente, pe care totuşi le-a primit în câteva rânduri, a fost nevoit sa se împrumute la diferite bănci, acumulând datorii însemnate. Situaţia financiară a mitropolitului era îngreunată şi de faptul că întreţinea un nepot pe nume George Romanul, care studia teologia la Arad. Această situaţie grea a durat cel puţin până în 1887.

Lupta pentru păstrarea identităţii naţionale şi pentru educaţie în limba maternă

Cea mai mare parte a slujirii sale de mitropolit a dedicat-o Miron Romanul luptei împotriva măsurilor de maghiarizare a românilor venite din partea guvernului de la Budapesta.

Prima confruntare cu guvernul maghiar în acest sens a fost în 1879 când a protestat personal la curtea de la Viena împotriva legii pentru maghiarizarea şcolilor primare, propusă şi votată de Dieta de la Budapesta, prin care se introducea limba maghiară ca limbă obligatorie „în toate şcoalele poporale”. De asemenea, a avut o intervenţie împotriva acestei legii şi în Casa Magnaţilor în ziua de 13 mai 1879.

Intervenţia lui Miron Romanul pe lângă împăratul Francisc Iosif I a ridicat enorm prestigiul său, fiind apreciată ca o mare victorie, căci legea, chiar dacă a fost votată, n-a fost aplicată niciodată.

În 1883, în Casa Magnaţilor a fost adusă o lege pentru maghiarizarea învăţământului în şcolile medii, urmând astfel să dispară limba română din cele câteva şcoli româneşti medii rămase de la şi după Şaguna. Mitropolitul Miron a participat activ la dezbaterea acestei legi în Casa Magnaţilor, dar, înţelegând că nu ar avea rost să se împotrivească în întregime legii, deoarece trecuse deja prin Dietă, a făcut propuneri pentru schimbarea mai multor articole. Toate amendamentele sale au fost respinse.

Pentru că a încercat să se opună acestei legi, a fost reclamat de guvernul de la Budapesta împăratului, care, cu ocazia unei vizite la Seghedin, i-a aplicat mitropolitului o „dojoană" pentru atitudinea sa patriotică. Prin această luptă „Miron Romanul a dovedit încă o dată cât de mult a fost ataşat intereselor poporului său, făcând tot ce s-a putut face, ca să-l apere de maghiarizare"[2]. Deşi a fost votată în ambele camere această lege n-a ajuns niciodată să se impună în întregime şi peste tot. Lupta împotriva ei a fost continuă, până la Unirea din 1918.

Un nou prilej de bătălie se ivi în 1891, când guvernul de la Budapesta a promulgat o lege prin care se urmărea de data aceasta introducerea limbii maghiare în grădiniţele de copii. Aceasta a generat proteste şi dezbateri aprinse în toată Transilvania. Deşi bolnav, mitropolitul Miron, însoţit, ca de fiecare dată, de episcopii ortodocşi de la Arad şi Caransebeş, s-a deplasat la Budapesta pentru a respinge legea care s-a dezbătut în Casa Magnaţilor la 9 martie 1891. Eforturile ierarhilor români s-au bucurat de aprecieri din partea românilor transilvăneni, primind de la aceştia telegrame de mulţumire şi felicitare.

În afară de disputele cu guvernul maghiar pentru apărarea limbii române şi a identităţii noastre naţionale şi culturale, mitropolitul Miron Romanul a depus eforturi şi împotriva încercărilor de desfiinţare a Gimnaziului ortodox din Braşov. Prima acţiune în această direcţie a fost în 1893, în urma unui scandal pornit în mod involuntar de profesorul George Popp, care rostise o cuvântare patriotică, înflăcărată la serbarea patroanei gimnaziului din Braşov la 4/16 octombrie 1892. Directorul şcolilor medii fiind de faţă l-a acuzat pe profesorul Popp că a dezvoltat în cuvântarea sa „vederi care nu sunt în consonanţă cu principiile adevăratei educaţiuni şcolare şi a comis o mare greşeală pedagogică". În urma anchetei

desfăşurate, mitropolitul a trebuit să dea satisfacţie autorităţilor de stat maghiare, destituindu-l pe profesorul Popp, dar, prin această măsură, a urmărit ca Gimnaziul să fie ferit de orice daună şi scutit de orice pericol, ceea ce i-a şi reuşit.

Un al doilea moment critic s-a consumat în 1898, când guvernul de la Budapesta a aflat că Gimnaziul de la Braşov primea anual de la guvernul român o subvenţie acordată prin intermediul Bisericii Sfântul Nicolae din Şchei. Primul-ministru ungar Banffy l-a tras la răspundere pe Miron Romanul. Consilierul ministerial Alexandru Ieszenszky a venit la Sibiu să ancheteze cazul. Printr-o coincidenţă nefericită, în ziua sosirii acestuia apărea în *Telegraful român* un articol împotriva sa. Miron Romanul a trebuit să ceară scuze şi să promită satisfacţie[3]. Situaţia a putut fi salvată prin aceea că s-a putut dovedi guvernului ungar că nu era vorba de ajutoare, ci de rente pe care guvernul român le plătea pentru nişte moşii donate pe vremuri de domnitorii români Bisericii Sfântul Nicolae din Şchei, moşii care acum erau folosite de România. S-au găsit documente din care rezulta că însuşi Şaguna s-a adresat guvernului român în 1860, cerând echivalentul rentei în bani.

Anul 1897 a fost unul în care guvernul ungar a dat una dintre cele mai mari lovituri limbii române prin Legea pentru maghiarizarea numelor comunelor şi, pe lângă comune, a numelor de familie, al munţilor, al şesurilor, râurilor, pădurilor, al dealurilor etc. Împotriva Legii s-au organizat adunări la Arad şi Sibiu, dar au fost interzise. S-a alcătuit şi un Memoriu în care era denunţat caracterul barbar de schimbare a numelor istorice date de poporul român acestor locuri dragi.

Ca de fiecare dată, mitropolitul Miron Romanul a venit cu o seamă de amendamente, dar fiind sprijinit doar de cei doi episcopi ortodocşi de la Arad şi Caransebeş, acestea au fost respinse. Trebuie însă „să se ia în considerare eforturile lui Miron Romanul de a apăra vechile nume româneşti ale satelor noastre, ale văilor şi ale pădurilor, atât de scumpe inimii românilor din toate timpurile, pentru că i-au ţinut legaţi de strămoşii care le-au botezat şi le-au lăsat moştenire spre neschimbare şi neînstrăinare!”[4]

Stratagemă înţeleaptă, demnă şi curajoasă: “Epocalul circular milenar”

Atitudinea cea mai clară de **curaj** şi **patriotism** a lui Miron Romanul s-a manifestat cu ocazia sărbătoririi de către unguri a unui mileniu de la venirea lor în Câmpia Panoniei, ocazie cu care mitropolitul a scris „Epocalul circular

milenar", nr. 2362 din 10/22 aprilie 1896.

În cuprinsul acestei circulare Miron Romanul îi îndemna pe români să nu participe la serbările mileniului, deoarece guvernul maghiar a ignorat interesele, drepturile şi libertăţile românilor. Le reamintea acestora că nu au motive a se însufleţi pentru acele festivităţi. Ba mai mult, **interzicea oricui să participe în calitate de reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române**. Puteau să o facă în orice altă calitate. Dar el, ca şi conducător religios, le interzicea. **Atrăgea de asemenea atenţia preoţilor să nu facă slujbe şi nici să se îmbrace în veşminte, căci festivităţile „sunt de natură pur politică"**. El îi îndemna totodată pe români să mediteze la propria lor soartă fiind singurul „act de bună cuviinţă" pe care-l permite. Ba mai mult, românii să-şi organizeze în paralel propria serbare, ceea ce însemna că el organiza subtil în fiecare parohie, sub nasul ungurilor, un congres politic, naţional, românesc.

„Uriaşă stratagemă!- afirmă Plămădeală. Mare semn de maturitate politică şi de inteligenţă creatoare. **În acel moment, Miron Romanul a fost egalul lui Şaguna**"[5].

Prin acest circular Miron Romanul şi-a confirmat statura eroică, fiind culmea cea mai înaltă pe care s-a urcat acest fiu vrednic al Bihorului.

„Circulara aceasta a avut darul de a îndrepta şira spinărilor româneşti, şi a-i face pe români să-şi ridice fruntea cu mândria că aparţin neamului românesc, stăpânul de drept al Transilvaniei, peste care ungurii au năvălit după 1000 de ani de existenţă românească. **Cineva trebuia să aibă curajul să spună lucrul acesta deschis şi public**. Nu l-au avut nici «episcopii» şi nici «mitropolitul» de la Blaj, nici alţi politicieni, altfel gălăgioşi, ci l-a avut Miron Romanul, Mitropolitul românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria."[6]

În opinia mitropolitului Antonie Plămădeală, circulara lui Miron Romanul este atât de importantă, încât chiar dacă n-ar fi făcut nimic altceva în toată perioada arhipăstoriri sale, ar merita să intre în istoria neamului românesc din Transilvania, ca unul dintre marii luptători şi eroi[7]. Deşi, după cum am putut deja vedea, a participat la toate marile acţiuni revendicative din perioada sa, în acel moment el a fost un „tribun al poporului". El a fost atunci braţul puternic care a ridicat sus steagul adevărului şi al dreptăţii româneşti şi „Cuvântul prin care au vorbit toţi românii de pretutindieni întru apărarea adevărului istoric şi a

viitorului”[8].

Sub aspect cultural, sub Miron Romanul, cursurile secţiunii pedagogice a Institutului teologic-pedagogic au fost ridicate la trei ani. De asemenea o seamă de tineri absolvenţi au fost cooptaţi în corpul profesoral al Institutului. Mii de tineri au primit burse de studiu din „fundaţia” întemeiată de Emanuil Gojdu[9].

Din punct de vedere administrativ, în condiţiile materiale extrem de precare în care a trăit, a reuşit să ridice o nouă clădire pentru internatul Institutului (1896) şi o altă clădire pentru tipografia şi birourile Consiliului arhiepiscopesc (1897), folosite până azi[10].

După o perioadă de 24 de ani de păstorire foarte grea, măcinat de luptele neobosite pe care le-a purtat cu guvernul de la Budapesta pentru binele neamului său, s-a stins din viaţă la 4/16 octombrie 1898, fiind îngropat lângă biserica numită „din groapă” din Sibiu.

Note:

[1]Activiştii erau o grupare care cerea ca românii să participe la viaţa politică a ţării. Pasiviştii, în schimb erau de părere ca românii să nu ia parte la alegeri şi la lucrările Dietei, în semn de protest faţă de crearea statului dualist.

[2] Antonie Plămădeală, mitropolit, dr. *Lupta împotriva deznaţionalizării românilor din Transilvania în timpul dualismului Austro-Ungar*, Sibiu, 1986, p. 124

[3] Idem, p. 145

[4] Idem, p. 144

[5] Idem, p. 143

[6] Idem, p. 155

[7] Antonie Plămădeală, mitropolit, dr., *“Epocalul circular milenar” al mitropolitului Miron Romanul*, în Calendar de inimă românească, Sibiu, 1988, p. 350

[8] Idem, p. 167

[9] Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura IBMBOR, Bucureşti, 1997, p. 218

[10] Ibidem

Nota autorului

Am dat spre publicare acest articol cu gândul şi intenţia vădite de a insufla preoţilor şi mai ales episcopilor ortodocşi români curajul necesar pentru a mărturisi cu demnitate dreapta credinţă, de a lua atitudine publică şi de a se împotrivi făţiş tuturor ereziilor contemporane precum şi tuturor ideologiilor necreştine, care s-au insinuat în mod perfid şi în societatea noastră şi urmăresc pervertirea sufletelor inocente ale neamului şi poporului român, luând pildă de la acest vrednic înaintaş, fiu al Bihorului, mitropolitul Miron Romanul.

Dacă mitropolitul Miron Romanul a iniţiat atâtea demersuri de protest prin care intenţiona să sprijine drepturile naţiunii române aflată sub stăpânirea asupritoare a Imperiului Austro-Ungar şi nu i-a fost frică, considerăm că nici Preasfinţiilor Voastre nu ar trebui să vă fie frică în vremuri de pace şi libertate să luaţi atitudine în mod public împotriva ereziei ecumeniste, a schismei din Ucraina, a vaccinării obligatorii, a actelor cu CIP, a biometriei, a ideologiei de gen, a ofensivei tot mai accentuate a curentului LGBT, a globalizării precum şi a altor acţiuni, iniţiative şi ideologii, prin care se urmăreşte înrobirea spirituală şi îngrădirea drepturilor şi libertăţilor oamenilor, în vederea creării Noii Lumi, în care Dumnezeu şi creştinii nu-şi mai găsesc locul, chestiuni care preocupă o mare parte dintre fiii acestui popor pe care îl păstoriţi, şi asupra cărora Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nu s-a pronunţat clar şi limpede, prefăcîndu-se mai degrabă că ele nu există, ignorând parcă înadins învăţăturile Sfinţilor Părinţi, a sfinţilor şi marilor duhovnici din secolul trecut pe aceste subiecte extrem de sensibile, care privesc în fond mântuirea noastră a tuturor.

Constatăm cu mare durere în foarte multe cazuri izolarea şi lipsa de comunicare tot mai accentuată a Preasfinţiilor Voastre faţă de preoţi şi popor, preferând mai degrabă să Vă ascundeţi în spatele purtătorului de cuvânt al Patriarhiei Române, domnul Vasile Bănescu, a cărui educaţie, cultură şi elocvenţă le apreciem, dar altul ar fi efectul când în mod repetat şi consecvent, rând pe rând, în duhul tradiţiei patristice a Bisericii Ortodoxe, patriarhul, mitropoliţii şi episcopii ar transmite poporului mesaje clare, „sunete desluşite", menite să limpezească toate problemele care îl preocupă pe omul contemporan. Dar glasurile Preasfinţiilor Voastre sunt fără ecou, din ce în ce mai stinse, singura dată când se aud, şi încă în mod strident, este atunci când cu disperare demnă de disperarea ţăranilor români de la 1907, care strigau „Vrem pământ!", strigaţi: „Vrem bani!", "Daţi-ne bani!".

Suntem conştienţi că orice edificiu (biserici, catedrale, mănăstiri, etc) necesită jertfe materiale considerabile, dar nici Dumnezeu nu a creat lumea într-o singură zi, ci în şase etape, iar într-a şaptea S-a odihnit. De la atâtea insistenţe s-a creat o mare confuzie în mintea oamenilor, încât aceştia nu mai sunt siguri dacă preoţii şi episcopii sunt slujitorii Domnului sau ai ANAF-ului?

Vă rugăm insistent, Opriţi-Vă din această goană nesănătoasă! Aplecaţi-Vă asupra nevoilor acestui neam! Ascultaţi durerile preoţilor şi credincioşilor! Mângâiaţi-i în necazurile lor! Arătaţi-le puţină dragoste! Dacă nu o găsesc în Biserică, unde să o mai găsească? Poporul acesta este un popor bun şi milostiv, şi-a construit biserici şi mănăstiri, şi-a întreţinut cu mari jertfe preoţii. Credincioşii sunt singurii care pot hotărâ când, cât şi cui să dea. Şi o fac cu toată dragostea, când simt că preotul lor este preot adevărat. În caz contrar „vor închide robinetul" (expresie însuştiă la cursurile de Pastorală de la actualul mitropolit al Ardealului, IPS Laurenţiu Streza).

În privinţa curajului, cu toată mâhnirea noastră, aţi dat dovadă că îl aveţi, Preasfinţiile Voastre, doar atunci când aţi "lovit cu piciorul în ţepuşă", când aţi lovit în preoţii fără apărare, care s-au împotrivit făţiş ecumenismului şi minciunosinodului din Creta, devenind din părinţi şi ocrotitori ai acestora persecutori ai lor și ai adevărului. Dumnezeu să dea gândul cel bun tuturor ierarhilor ortodocşi români pentru Biserica noastră Ortodoxă şi pentru neamul

nostru românesc!